

Underhållsbidrag

- Föräldrarna är skyldiga att försörja sitt minderåriga barn.
- Enligt lagen om underhåll för barn ska föräldrarna efter sin förmåga svara för barnets underhåll.
- En förälder kan inte med avtal på barns vägnar avstå från hans/hennes rätt att erhålla underhållsbidrag i framtiden.
- När man bedömer föräldrarnas förmåga att svara för underhållet tas i beaktande föräldrarnas genomsnittliga nettoinkomster och de nödvändiga kostnader, såsom t.ex. allmänna kostnader, skäliga boendegifter och eventuella andra underhållsansvar, som ska beaktas före barnets underhåll.
- Underhållsbidraget är bundet till **levnadskostnadsindex**. Den som erlägger underhållsbidrag ska själv sköta om korrigeringarna i indexet.
- Utgångsvis upphör barnets rätt att erhålla underhåll av föräldrarna när barnet fyller aderton år. Om föräldrarna anses ha betalningsförmåga, ska de svara för kostnaderna för barnets utbildning på andra stadiet också efter att barnet har fyllt 18 år.

Föräldrarna kan sinsemellan avtala om underhållsbidragets belopp, antingen skriftligt eller muntligt. För att avtalet ska vara verkställbart, ska det upprättas skriftligt med en blankett som är enhetlig med den av justitieministeriet fastställda modellen. Barnatillsyningsmannen bekräftar avtalet. Om föräldrarna inte sinsemellan kan komma överens om barnets underhåll, kan de söka domstolens avgörande i ärendet. Föräldern har rätt att få ett rättsbiträde helt eller delvis med statliga medel (<https://oikeus.fi/oikeusapu/sv/index.html>). Ett avtal, med vilket man avstått från rätten att erhålla underhållsbidrag i framtiden, är ogiltigt.

Grunden för fastställandet av underhållsbidraget är alltid barnets behov, som delas mellan föräldrarna enligt deras förmågor. Barnets basbehov består av allmänna kostnader som blir större enligt barnets ålder (år 2017 297–466 €/mån.). Till de allmänna kostnaderna räknas bl.a. kläder, skor, mat och andra vardagliga kostnader. Utöver de allmänna kostnaderna räknas dagvårds- och eftermiddagsklubbsavgifter till kostnaderna för barnet. Barnet kan dessutom ha särskilda utgifter, såsom t.ex. kostnader för hobbyer och hälsoförsäkringsavgifter, som ska beaktas. Om barnet i genomsnitt tillbringar över 6 nätter hos distansföräldern, kan också umgängeskostnaderna (31,50–64,00 €) beaktas när man bedömer underhållsbidraget. Barnets/barnens andel av boendekostnaderna av den förälder som bor med barnet beaktas också.

Underhållsstöd

Underhållsstödet (år 2017: 155,50 €) är förmån som FPA utbetalar barnet en gång i månaden. Man kan ansöka om underhållsstöd i sin helhet om den underhållsskyldiga har försummat betalningen av underhållsbidraget eller om man inte har kunnat fastställa underhållsbidraget på grund av den underhållsskyldigas bristfälliga betalningsförmåga. Om underhållsbidraget har fastställts så att det är mindre än stödet, kan den som erhåller underhållsbidrag söka underhållsstöd enligt skillnaden (t.ex. om underhållsbidragets belopp är 60 euro/mån., kan man betala 95,50 euro som stöd). **Erhållande av underhållsstöd förutsätter att föräldrarna har ett gällande avtal om underhåll eller domstolens beslut om underhållsbidrag.** Man har också rätt till FPA:s underhållsbidrag när man har adopterat ett barn ensam eller om faderskapet inte fastställts och barnet inte har två underhållsskyldiga föräldrar. Om underhållsstöd beviljas på grund av försummande av underhållsbidraget, kan FPA genom utsökning uppbära de obetalda underhållsbidragen. Den som erlägger underhållsbidrag har möjlighet att ansöka om befrielse från sin skuld. Beloppet av det fastställda underhållsbidraget borde dock ändras, om förhållandena efter fastställandet av *väsentligt* har ändrats. Underhållsbidragets belopp ska motsvara den underhållsskyldigas betalningsförmåga.

UPPBÄRANDE AV UNDERHÅLLSBIDRAG

Om man har ett giltigt avtal som bekräftats av barnatillsyningsmannen eller domstolens beslut om underhållsbidrag och underhållsbidraget har blivit obetalt, kan barnets närförälder inleda indrivning genom utsökning genom att tillstålla utmätningsmannen det ursprungliga avtalet om underhåll eller domstolens beslut.

Det andra alternativet är att ansöka om underhållsstöd hos FPA, om den underhållsskyldiga inte har betalt det fastställda underhållsbidraget. Uppbärning av obetalda underhållsbidrag och de dröjsmålsräntor som räknats för dem överförs då till Folkpensionsanstalten. Om underhållsbidraget är större än underhållsstödet, uppbär FPA i första hand sina egna fordringar och efter det resten av underhållsbidraget.

INDEXHÖJNING

Det fastställda underhållsbidraget höjs (sänks) årligen enligt höjningen av levnadskostnadsindexet. Höjningen träder i kraft från och med början av varje kalenderår. Obetalda indexhöjningar kan uppbäras också retroaktivt men underhållsbidragsskulden blir dock preskriberad inom fem år.

Indexhöjningar år 2013-2017

1.1.2013	2,63 %	alla avtal
1.1.2014	1,17 %	alla avtal
1.1.2015	1,00 %	alla avtal
1.1.2016	-0,26 %	alla avtal
1.1.2017	0,47 %	alla avtal

UTBILDNINGSBIDRAG (Lagen om underhåll av barn 3 § 2 mom.)

Föräldrarna svarar för kostnaderna för barnets utbildning även efter att barnet fyllt aderton år, om detta prövas skäligt.

Härvid beaktas särskilt barnets anlag, utbildningstiden och kostnaderna för utbildningen samt barnets möjligheter att efter avslutad utbildning självt svara för kostnaderna för denna.

Om utbildningsbidraget fastställs innan barnet fyller 18 år, är barnets representant barnets närförälder. Barn som fyllt 18 år kan kräva utbildningsbidrag själv och rikta sitt krav till båda föräldrarna. Utbildningsbidraget betalas till eget konto av barnet som fyllt 18 år.

I rättspraxis har man allmänt ansett att utbildningsbidrag kan fastställas under den tid barnet går på gymnasiet, eftersom gymnasiet anses höra till medborgarnas grundutbildning. Utbildningsbidrag kan fastställas också i fråga om yrkesutbildning, men tröskeln för det är högre.

Fastställande av utbildningsbidraget förutsätter alltid från fall till fall prövning om fastställandet är skäligt. I prövningen ska beaktas också barnets egna möjligheter att svara för sina utbildningskostnader exempelvis med hjälp av studiestöd, studielån eller arbete.

På utbildningsbidragets belopp kan inte direkt tillämpas bestämmelserna om underhållsbidraget, fast man utöver direkta studieutgifter också räknar levnadskostnaderna under utbildningen till utbildningskostnaderna. Däremot täcks till exempel kostnader för hobbyer i regel inte med utbildningsbidraget.